

NKA pályázati jelentés, 2025

Földvály Sándor portréja, 1870

Restaurálás utáni dokumentáció

(Vesd össze a 2024-es állapotfelmérő dokumentációs anyaggal)

Cím (teljes):	FÖLDVÁLY Sándor portréja honvédezredes – a 'Szenttamási hős'
Alkotó:	Jakobey Károly (másolta Kovács Mihály 1861-es festményéről)
Kor:	1870
Méret:	4.5 x 56.5 cm (ovális)
Anyag:	Olajfestmény, lenvászon
Díszkeret:	95 x 77.5 cm (téglalap alakú)
Birtokos:	Móra Ferenc Múzeum
Gyűjtemény:	Történeti gyűjtemény, törzsanyag, lelt.sz: 50.493.1

A kép díszkeretében
restaurálás előtt (2024) és után (2025)

©Fotók: Móra Ferenc múzeum, Szabó Tamás–Tiszai Rebeka, 2024/2025

A HELYREÁLLÍTÁS MENETE

Vizsgálatok, fotózás és tisztítás:

A teljeskörű műtárgyfotózás és a fotótechnikai (infra, UV lumineszcens) vizsgálatok elvégzése után, szükséges volt a mechanikai károsodásból (átszakadás) adódó kisebb festékszigetek rögzítése, illetve egy súlyosabb sérülés megkötése. Ezek előzetes konzolidálását MFCo akrilát-diszperzióval végeztem – a festék- és alapozás részecskék, valamint a vászon közé juttatásával.

Az elő-tisztítási próbák során elsőként a leghatékonyabb szer, a Nátrium-karbonát 10%-os oldata bizonyult, melyet foltbenzinnel semlegesítettem. A szennyeződések eltávolítása után a lakk feltárását alkohol/alkonok és benzin 1:2 arányú keverékével végeztem. (A gondosság érdekében, közben ellenőriztem a látható és az UV lumineszcens fény váltakozását.)

Ultra-viola (UV) lumineszcens és infra-vörös reflexiós felvétel, 2024
(Helyreállítás előtt)

©Fotók: Móra Ferenc Múzeum, Tiszai Rebeka–Szabó Tamás, 2024

A képfelületen látható, hogy mennyire eltakar a vastag besárgult gyantás lakkozás.
A másik felvételen a mélyebb rétegek láthatók, mint pl. az alárajzolás, az első festékréteg és azok vastagsága.

Ultra-viola (UV) lumineszcens felvétel, 2025
(Helyreállítás után)

©Fotó: Móra Ferenc Múzeum, Tiszai Rebeka, 2025

Megfigyelhető, hogy mely részek nem lettek átfestve, illetve megmaradt az eredeti lakkozás.

Az elmúlt 150 év alatt a képet ért sérülések (átlyukadás, szakadás, benyomódás) kijavítására vastagon felkent olajfestéket használtak. Két javítási periódust lehetett megkülönböztetni. Elsőként átfestették a teljes hátteret, később – foltokban – a háttér részeknél és az arc részein végeztek javításokat. Ezek a beavatkozások az olajtartalom, illetve a linoxinja okán szinte „megkövesedtek”... Továbbá lakkozást is végeztek. Sajnálatosan, hátulról meleg enyves kezelést végeztek a felirat-jelzet megkötésére, ami képfelületet a kihülés után összerántotta.

A területek puhítására és feloldására hígított oldószerkeveréket állítottam össze alkonek / alkoholos borotvahab / dimetil szulfoxid és terpentín keverékével. A közömbösítésére terpentín, lakkbenzin és benzin elegyét használtam.

A kép fej-részlete
restaurálás előtt (2024) és után (2025)
©Fotók: Móra Ferenc múzeum, Szabó Tamás–Tiszai Rebeka, 2024/2025

Konzerválás

Miután a vékony gyöngyvásznat az ovális vakkeretről lebontottam, hozzáférhettem a feszítőráma mögötti, a kép hátoldali területéhez. Itt a vastagon felgyülemlett szennyeződések eltávolítását mechanikailag és porszívóval végeztem el. Bár az eredeti vakkeret ékelhetően van kialakítva, gyakorlatilag nem tanácsos azt használni, mert az oválszélek fordulóin az egyenletlen feszítés „vektoros” hullámosodást okozna felszínen. A lecserélése ezért sem merült fel, illetve a hitelesség érdekében is a megtartása volt a cél – tisztított „felújított” formában.

A teljes tisztítás után került sor a vászonegyenetlenségek kiegyenlítésére, a kisebb lyukak, sérülések pótlására, tömítésére. A váakumasztalos konzerválást Budapesten konzervátor végezte „Beva 371, kétszer, hátoldaltól átítatva a vászonképet. A teljes kisímítás csak részben volt sikeres.

©Fotó: Móra Ferenc múzeum, Szabó Tamás, 2025. január

Miután annak idején, a hátoldról hígmeleg enyves vízzel – a felirat megkötésére – beittatták a képet, a kihülés után a zsugorodás miatt felszín „háztetősen” felemelkedett. (Különösen az orr-rész és a háttér egyes részein).

A kétszeri vászonkonzerválás ellenére is maradtak háztetősszerű emelkedések a felszínen – hiába alkalmaztunk másodszorra egy áttetsző, alátámasztó túllt. A képkonzervátor nem javasolt erősebb (és a jelzeteket eltakaró) dublívásznat az alátámasztásra, miután a hátoldalon a feliratok mindenképpen megtartását javasolta.

Esztétikai helyreállítás

A letisztított és kitömített, majd konzervált festmény felfeszítésre került a felújított – a szélén kiemelkedő újonnan peremléccel ellátott – vakramára. A feszítés után, a retusálás előtti alaplakkozása (dammár lakkal) történt.

Esztétikai cél volt az eredeti festett felület „hamvas” jellegének, a mély színtónusok visszahozása. A retusfesték anyaga: soványított (’olajtalanított’) olajfesték volt, Paraloid B 67 paraloid műgyanta terpentines oldatának keverékével. Beilleszkedő, rendkívül apró ’retus szemek’ alkalmazása történt – erős nagyítószemüveg mellett – a kopott festékréteg esztétikai helyreállításához, valamint a kompozíciót zavaró kopások, hiányok eltüntetéséhez. Egyes kis hiányzó részen (orrnyereg) mértéktartó rekonstrukció történt.

A retusálás közben vékonyan retuslak (Rembrandt retouching varnish) történt, utána a teljes száradás után záró lakkozás fényes és matt lakkból kikeverve. (Ez nemcsak jól megvédi a felületet, hanem előnyösen kihozza az eredeti színek intenzitását és gátolja a visszatükröződést.)

A képmás retusálása, 2025. márciusa

©Fotó: Móra Ferenc múzeum,
Tiszai Rebeka, 2025

A helyreállítás főbb fázisképei:

A portré régi archív reprodukciója (1890-es évek),
és helyreállításának három főbb fázis-felvételei restaurálás közben (2024) és után (2025)
©Fotók: Móra Ferenc múzeum, Szabó Tamás–Linczer-Katkó Izabella, 2024/2025

Aranyozott díszkeret

A korabeli (19. század végi) rátétdíszes, helyenként 'poliment' aranyhatású (valójában ezüstlap alapú) díszráma helyenként durván, vagy csak kissé sérült, repedt és díszítéseiben helyenként hiányos volt. (A szegedi múzeumban több képet láttak el e rátétdíszes, aranyozott díszkerettípussal.) Később lakkos-aranypasztával (bronzporral) átkenték, elfedve a 'poliment-aranyozást' (ezüstözést) az ovális peremrészen, illetve a téglalap formájú díszráma külső szélének holkeres díszlécén.

Aranyozott díszkeret tisztítás előtt és restaurálás után...

©Fotók: Móra Ferenc múzeum, Szabó Tamás–Tiszai Rebeka, 2024/2025

A díszkeret helyreállítás menete:

- A felülettisztítás
- A hátoldali faszerkezet megerősítése, ragasztása faipari ragasztóval
- A finom pergések zselatinos visszakötése (visszavasalás)
- Az arany-bronzpasztás átfestés letisztítása
- Kisebb gipsz-nyves fragment-részek pótlása
- Az alapozás hiányainak pótlása nyves krétával ecsetelve
- Az „aranyozás” alá krétásfelület előkészítése, majd lapezüsttel kiegészítés
- Az ezüstre „vöröses-sárga” aranylakk-bevonat
- Szükség szerint retus Schmincke arannyal (akvarell) és kagylóarannyal

Hátoldal és a vakráma:

A festmény hátulja normál és UV lumineszcens reflexiós felvételen

A vakráma belső oldala tisztítás után az új peremléccel

©Fotók: Móra Ferenc múzeum, Szabó Tamás–Tiszai Rebeka, 2024/2025

Szeged, 2025. okt. 24.

Szabó Tamás restaurátorművész

Pályázati azonosító: 505111/04796
Nyilatkozat

az uniós állami támogatási szabályoknak a Kedvezményezett részére nyújtandó támogatásra történő alkalmazhatóságáról

Alulírott Fogas Ottó [pályázó képviselőjére jogosult] a Móra Ferenc Múzeum [pályázó neve] képviselőjében eljárva kijelentem, hogy az általam megvalósított tevékenység tekintetében az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett **állami támogatás fogalmáról szóló bizottsági közlemény (2016/C 262/01) 196. pontjában meghatározott**, az alábbiakban felsorolt **feltétel teljesült**:

- a támogatandó tevékenységből megvalósuló szolgáltatásokat elsősorban magyar állampolgárok veszik igénybe, ezért a támogatásban részesített tevékenység más tagállamok piacaira és fogyasztóira legfeljebb marginális hatást gyakorol.

Jelen nyilatkozattal kötelezettséget vállalok arra, hogy a feltétel teljesülését alátámasztó tényeket, körülményeket és bizonyítékokat a szakmai beszámolóban részletesen bemutatom az alábbiak szerint:

1. A támogatott tevékenység megvalósítási helyének (helyszíneinek) ismertetése,
2. A támogatott tevékenység céljának ismertetése, és a megvalósulás körülményeinek bemutatása (a programmal elérendő cél, a megvalósításban résztvevők, a szolgáltatást igénybe vevők körének ismertetése).

Kelt: Szeged, 2025. október 22.

pályázó képviselője

Nyilatkozat

az uniós állami támogatási szabályoknak a Kedvezményezett részére nyújtandó támogatásra történő alkalmazhatóságáról

Alulírott Fogas Ottó [pályázó képviselőjére jogosult] a Móra Ferenc Múzeum. [pályázó neve] képviselőjében eljárva kijelentem, hogy az általam megvalósított tevékenység tekintetében az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében említett **állami támogatás fogalmáról szóló bizottsági közlemény (2016/C 262/01) 34. pontjában meghatározott**, az alábbiakban felsorolt **feltétel teljesült**:

- a támogatandó tevékenység nem minősül gazdasági tevékenységnek, az általam benyújtott pályázatba foglalt tevékenységek kapcsán piaci bevételeim nem érik el működési költségek legalább felét.

Jelen nyilatkozattal kötelezettséget vállalok arra, hogy az általam benyújtott beszámolóban a fenti feltétel teljesülését alátámasztó tényeket, körülményeket és bizonyítékokat helyszíni ellenőrzés esetén rendelkezésre bocsátom, továbbá a pénzügyi elszámolás során a támogatott tevékenységgel kapcsolatban felmerült költségeket jogcímek szerinti bontásban, részletesen bemutatom.

Kelt: Szeged, 2025. október 22.

pályázó képviselője